

ION BUGA

***„Sfânt, Sfânt, Sfânt,
Domnul Dumnezeu ...”***

– predici la toată sărbătoarea –

volum tipărit cu binecuvântarea
Înalt Prea Sfinției Sale
DR. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

Editura Sfântul Gheorghe-Vechi

CUPRINS:

*În loc de prefață,***DEVA, 30 ianuarie 2001**

la praznicul Sfinților Trei Ierarhi.....	5
CUVÂNT INTRODUCATIV	17
NAȘTEREA MAICII DOMNULUI	25
DUMINICA ÎNAINTEA ÎNĂLȚĂRII SFINTEI CRUCI.....	29
ÎNĂLȚAREA SFINTEI CRUCI.....	34
DUMINICA DE DUPĂ ÎNĂLȚAREA SFINTEI CRUCI.....	40
NAȘTEREA DOMNULUI – CRĂCIUNUL	44
SFÂNTUL ȘTEFAN (27 decembrie 1998)	49
VECERNIA DIN AJUNUL ANULUI NOU	55
TĂIEREA ÎMPREJUR, SFÂNTUL VASILE, ANUL NOU	59
DUMINICA DINAINTE DE BOTEZUL DOMNULUI.....	64
BOTEZUL DOMNULUI (1999).....	67
BOTEZUL DOMNULUI (1997).....	71
SOBORUL SFÂNTULUI PROOROC IOAN BOTEZĂTORUL.....	75
DUMINICA DUPĂ BOTEZUL DOMNULUI.....	78
DUMINICA a II-a DIN POST (A SFÂNTULUI GRIGORIE PALAMA)	81
DUMINICA a III-a DIN POST (A SFINTEI CRUCI) – 1998.....	86
DUMINICA a IV-a DIN POST (A SFÂNTULUI IOAN SCĂRARUL).....	89
DUMINICA a V-a DIN POST (A CUVIOASEI MARIA EGIPTEANCA)	93

DUMINICA FLORIILOR (a VI-a DIN POST)	99
DENIA CELOR 12 EVANGHELII (1999)	104
A II-a ZI A ÎNVIERII	108
ÎNVIEREA DOMNULUI (1998)	112
ÎNVIEREA DOMNULUI	
(A DOUA ÎNVIERE) – 1997	116
DUMINICA TOMII (a II-a DUPĂ PAȘTI)	120
DUMINICA MIRONOSIȚELOR	
(a III-a DUPĂ PAȘTI) – 1998	123
DUMINICA MIRONOSIȚELOR	
(a III-a DUPĂ PAȘTI) – 1998	129
VECERNIA DUMINICII SLĂBĂNOGULUI	133
DUMINICA SLĂBĂNOGULUI	
(a IV-a DUPĂ PAȘTI)	135
DUMINICA SAMARINENCEI	
(a V-a DUPĂ PAȘTI) – 1998	139
DUMINICA SAMARINENCEI	
(a V-a DUPĂ PAȘTI) – 1997	145
DUMINICA ORBULUI	
(a VI-a DUPĂ PAȘTI) – 1999	149
DUMINICA ORBULUI (1998)	153
ÎNĂLȚAREA DOMNULUI (1998)	157
ÎNĂLȚAREA DOMNULUI (1997)	162
MOȘII DE VARĂ	165
POGORÂREA SFÂNTULUI DUH (1999)	168
POGORÂREA SFÂNTULUI DUH (1997)	172
SFÂNTA TREIME – RUSALIILE	175
DUMINICA TUTUROR SFINȚILOR	
(I-a DUPĂ RUSALII)	177
SCHIMBAREA LA FAȚĂ	182
ADORMIREA MAICII DOMNULUI (1998)	188
SFINȚII MARTIRI BRÂNCOVENI (16 AUGUST)	191
DUMINICA a III-a DUPĂ RUSALII	
Despre grijile vieții; Matei 6, 22-33	195
DUMINICA a IV-a DUPĂ RUSALII (1999)	
<i>Vindecarea slugii sutașului; Matei 8, 5-13</i>	199
DUMINICA a IV-a DUPĂ RUSALII (1998)	203

DUMINICA a V-a DUPĂ RUSALII	
<i>Vindecarea celor doi demonizați din Gadara; Matei 8, 28-34</i>	206
DUMINICA a VII-a DUPĂ RUSALII	
<i>Sinodul IV Ecumenic; Matei 9, 27-35</i>	
<i>(vindecarea a doi orbi și a unui mut)</i>	211
DUMINICA a VIII-a DUPĂ RUSALII	
<i>Înmulțirea pâinilor; Matei 14, 14-22</i>	216
DUMINICA a IX-a DUPĂ RUSALII	
<i>Umblarea pe mare; Matei 14, 22-34</i>	221
DUMINICA a X-a DUPĂ RUSALII	
<i>Vindecarea lunaticului; Matei 17, 14-23</i>	227
DUMINICA a XI-a DUPĂ RUSALII	
<i>Pilda datornicului nemilostiv; Matei 18, 23-35</i>	231
DUMINICA a XII-a DUPĂ RUSALII (1999)	
<i>Tânărul cel bogat; Matei 19, 16-26 25</i>	233
DUMINICA a XII-a DUPĂ RUSALII (1998)	239
DUMINICA a XIV-a DUPĂ RUSALII	
<i>Nunta fiului de împărat; Matei 22, 1-11</i>	244
DUMINICA a XVIII-a DUPĂ RUSALII (1999)	
<i>Pescuirea minunată; Luca 5, 1-11</i>	250
PESCUIREA MINUNATĂ (1998)	252
CUVÂNT LA DUMINICA a XX-a DUPĂ RUSALII:	
ÎNVIEREA FIULUI VĂDUVEI DIN NAIN	
<i>Dialog radiodifuzat între părintele Ioan Buga</i>	
<i>și dl Remus Rădulescu</i>	256
DUMINICA a XXI-a DUPĂ RUSALII	
<i>Pilda semănătorului, Sinodul VII Ecumenic; Luca 8, 5-15</i>	262
DUMINICA a XXII-a DUPĂ RUSALII (1999)	
<i>Bogatul nemilostiv și săracul Lazăr; Luca 16, 19-31</i>	268
DUMINICA a XXII-a DUPĂ RUSALII (1998)	275
DUMINICA a XXIII-a DUPĂ RUSALII (1999)	
<i>Vindecarea demonizatului din ținutul Gherghesenilor;</i>	
<i>Luca 8, 26-39</i>	280
VINDECAREA DEMONIZATULUI	
DIN ȚINUTUL GHERGHESENILOR (1998)	283
DUMINICA a XXIV-a DUPĂ RUSALII	
<i>Învierea fiicei lui Iair; Luca 8, 41-56</i>	287
DUMINICA a XXV-a DUPĂ RUSALII	
<i>Pilda samarineanului milostiv; Luca 10, 25-37</i>	293

DUMINICA a XXVIII-a DUPĂ RUSALII	
<i>Pilda celor poftiți la cină; Luca 11, 16-21</i>	297
VECERNIE LA SFÂNTUL GHEORGHE	303
SFÂNTUL MARE MUCENIC GHEORGHE,	
PURTĂTORUL DE BIRUINȚĂ (1999)	305
SFÂNTUL MARE MUCENIC GHEORGHE,	
PURTĂTORUL DE BIRUINȚĂ (1998)	309
SFINȚII APOSTOLI PETRU ȘI PAVEL	311
SFÂNTUL ILIE TESVITEANUL	316
TĂIEREA CAPULUI SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL	321
SFINȚII ARHANGHELI MIHAIL ȘI GAVRIIL (1999)	326
SFINȚII ARHANGHELI MIHAIL ȘI GAVRIIL (1998)	331
SFÂNTUL MARE MUCENIC DIMITRIE,	
IZVORĂTORUL DE MIR	336
DUMINICA DUPĂ ADORMIREA PĂRINTELUI CLEOPA	
(6 decembrie 1998)	341
DUMINICA STRĂMOȘILOR	
DUPĂ TRUP AI DOMNULUI	
(PILDA CELOR POFTIȚI LA CINĂ)	345
IUBIREA VRĂJMAȘILOR	350
DESPRE VECERNIE	355
DUMINICA ÎNVIERII FIICEI LUI IAIR	358
DUMINICA DE DUPĂ BOTEZUL DOMNULUI	
(Capela Spitalului de Urgențe)	363
DUMINICA CELOR ZECE LEPROȘI	369

PARTEA A DOUA

(predici din perioada 2001-2003)..... 373

DUMINICA ORBULUI DIN IERIHON	
(Capela Spitalului Municipal)	374
SFINȚII TREI IERARHI: VASILE CEL MARE,	
GRIGORE TEOLOGUL ȘI IOAN GURĂ DE AUR	379
DREPTUL SIMEON ȘI PROOROCIȚA ANA	383
DUMINICA PILDEI TALANȚILOR	391
DUMINICA CANANEENCII	398
VECERNIE LA DUMINICA	
VAMEȘULUI ȘI FARISEULUI	405

DUMINICA VAMEȘULUI ȘI FARISEULUI	409
DUMINICA FIULUI RISIPITOR.....	413
VECERNIE LA DUMINICA	
ÎNFRICOȘĂTOAREI JUDECĂȚI.....	419
DUMINICA ÎNFRICOȘĂTOAREI JUDECĂȚI.....	423
DUMINICA IZGONIRII LUI ADAM DIN RAI	429
A DOUA ÎNVIERE	435
ÎNVIEREA DOMNULUI – ZIUA a II-a	438
DUMINICA TOMII.....	445
DUMINICA CHEMĂRII	
CELOR DINTÂI UCENICI LA APOSTOLAT	449
SFÂNTA CUVIOASA PARASCHIVA	453
DUMINICA PILDEI BOGATULUI	
CĂRUIA I-A RODIT ȚARINA.....	457
SFÂNTUL APOSTOL ANDREI.....	461
DUMINICA A XV-A DE DUPĂ RUSALII:	
CEA MAI MARE PORUNCĂ DIN LEGE	467
SFÂNTUL NICOLAE.....	471
VECERNIE LA SF. MARE MUCENIC ELEFTERIE	475
DUMINICA DINAINTEA NAȘTERII DOMNULUI	
GENEALOGIA MÂNTUITORULUI.....	480
PREDICĂ DUPĂ CANONUL	
SFÂNTULUI ANDREI CRETEANUL	485
RUGĂCIUNEA	
(predică după canonul Sfântului Andrei Criteanul).....	490
DENIE	499
JOI SEARA	506
PROHODUL	511
ÎNVIEREA DOMNULUI.....	514
SFINȚII ÎMPĂRAȚI CONSTANTIN ȘI ELENA.....	517
DUMINICA PILDEI LUCRĂTORILOR RĂI.....	523

DUMINICA ÎNAINTEA ÎNĂLȚĂRII SFINTEI CRUCI

Biserica a creat o logică mistică, o logică a creșterii noastre în înțelegerea fenomenului creștin care nu este și nu va fi vreodată înțeles în toată profunzimea lui, în toată dificultatea lui. Nu va fi epuizat niciodată – nu e cu puțință fiindcă e fenomen dumnezeiesc și omenesc și tocmai aici se complică lucrurile; dacă era numai dumnezeiesc, problema lui Dumnezeu a fost rezolvată de-a lungul istoriei în fel și chip.

Fiecare popor a avut Dumnezeul lui, L-a înțeles, L-a slujit, nu L-a trădat. Pentru prima oară trădarea lui Dumnezeu apare în creștinism. Nu veți găsi nicăieri ateism în istorie până la creștinism. Nu există ateism decât creștin pentru că nici o religie nu este atât de cumplită. În creștinism nu se întâlnește Dumnezeu cu omul într-o așezare comodă, la distanța necesară, distanța transcedentală a lui Dumnezeu. Până la Hristos Dumnezeu stătea la locul Lui. Omul era om și știa că este om smerit și nu îndrăznește să se creadă Dumnezeu, nu îndrăznește să se urce la Dumnezeu. Dacă vedeau pe unul, fie în legea veche, în mozaism, fie în islamism care îndrăznește să spună că el poate să ajungă la Dumnezeu, să anuleze această distanță comodă, îl omorau. În creștinism nu se întâlnește Dumnezeu cu omul într-un spațiu suficient de comod încât să-i lase fiecăruia locul lui netulburat și neimplicat, ci se întretaie, se încrucișează. Este vorba de un impact. Impactul pe care îl observăm în încheietura crucii. Ați putut vreodată sesiza ce forță este în încheietura din centrul crucii? Dacă Biserica a așezat de la început lucrurile creștine la locul lor, ce putea să se așeze chiar la începutul anului bisericesc? Două lucruri: Fecioara și Crucea. Veți spune: ce legătură are Fecioara și Crucea? Dacă crucea ar fi fost oferită oricui altcuiva în afară de Fecioară nu ar fi înțeles-o și nu ar fi acceptat-o. Prima ființă de pe pământ care acceptă creștinismul, care acceptă crucea cu toată adâncimea și renunțarea ei, este Fecioara. Veți spune: dar la ce a renunțat Fecioara, cum a purtat Fecioara, prima, crucea? În schimbul crucii a oferit tot ce avea mai scump: nevinovăția ei, frumusețea ei, fecioria ei, integritatea ei. Nu i se cere nici mai mult nici mai puțin decât integritatea ei: să accepte să renunțe să mai fie fecioară și să fie mamă și nu în condițiile comode, cum se cade, ale legii. De aceea va spune: cum va fi mie aceasta de vreme ce eu nu știu de bărbat? I se

LIBRIS | We know books

cerea lucru înfricoșător. Trebuia să violeze legea, să apară ca fiind fărădelege. Devenea mamă nu prin căsătorie. I s-a explicat de la Duhul Sfânt, dar credeți că acest lucru nu s-a explicat la milioane și miliarde de fecioare până la ea și după ea? Dar nu a înțeles decât ea. Fecioara și Crucea – cu acestea trebuie să plecăm la drumul înțelegerii creștinismului. Nu vom înțelege crucea decât în măsura în care suntem integri. De ce este grea crucea? Pentru că ea ne cere, ca și Fecioarei, să mergem împotriva legii omenești. Evanghelia de azi de la Ioan ne spune că, pre cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa va fi înălțat și Fiul Omului. Fiul Omului este cel care renunță la legea părinților Lui și o răstignește pe crucea care era expresia blestemului. Transformă legea, răstignind-o pe cruce, în binecuvântare. Lucrul acesta l-a făcut și Moise, înainte de Hristos. Dar ce legătură are Moise cu crucea, căci se spune: „atunci când a înălțat șarpele în pustie”. Veți spune: ce mare lucru ca Moise să înalțe un șarpe de aramă în pustie pentru a mântui de mușcăturile șerpilor pe poporul lui? Citiți cu luare aminte toată exegeza creștină de milenii și nu cred că veți găsi adevărata explicație a acestui punct. Știți dumneavoastră ce a făcut Moise în clipa aceea? Șarpele era simbolul religiilor păgâne, iar Moise, care avea legea lui Dumnezeu, fusese chemat să iasă din civilizația egipteană a șarpelui. Religiile cele mai puternice de atunci aveau ca simbol șarpele. Moise este chemat să iasă din această civilizație ca și Avraam mai înaintea lui, să fugă de această civilizație a păcatului (există o identificare subiacentă șarpe-păcat). Acum i se spune, în viziune – Moise nu făcea nimic de la el, era conducătorul poporului în locul lui Dumnezeu – să înalțe șarpele: „Luptă cu șarpele, ia-ți șarpele de partea ta, împotriva șerpilor!” Înțelegeți ce a trebuit să facă Moise în clipa aceasta? Nu acel șarpe de aramă a fost răstignit pe cruce, ci mintea lui Moise, judecata lui, credința lui a fost răstignită, credința comodă, credința cumsecade, legea la care fusese chemat de Dumnezeu. Același Dumnezeu apare acum cruciș. Dumnezeu care până acum i-a spus ia-o înainte, acum îi zice: ia-o de-a curmezișul și așează șarpele pe cruce. Șarpele nu poate să stea pe cruce decât invers. Aici avem semnul de împotrivire care i-a răsucit mintea lui Moise. Moise putea să spună: Doamne, Te ascult oriunde numai aici nu, când Tu îmi spui acum invers decât mi-ai spus prima dată, îmi spui să mă dau cu șarpele, să îl folosesc, să îl adopt ca pe unealta mântuitoare. Cum adică, eu să-mi mântuiesc poporul prin șarpe, prin civilizația șarpelui din care, ieri, mi-ai poruncit să-mi salvez poporul? Vedeți unde s-a înfipt pentru prima dată crucea în istorie? În Moise. Creștinismul începe cu Moise și cu Avraam (când unuia i se cere să răstignească pe Dumnezeu mintii lui, iar celuilalt pe fiul său). Pe această linie de iubire și de acceptare antinomică, împotriva logicii, împotriva

minții, împotriva firii, a lui Dumnezeu, se merge de la un cap la altul al creștinismului. Se merge cu Dumnezeu împotriva lui Dumnezeu. Hristos Dumnezeu avea să răstignească, pe cruce, Legea divină. De aceea pe aceeași linie va spune Mântuitorul: „cel ce vrea să-și mântuiască sufletul, acela îl va pierde și cel ce îl va pierde se va mântui”. „Cei de pe urmă vor fi întâi și cei întâi vor fi de pe urmă”. „Cel ce va iubi pe tatăl și pe mama sa, pe prietenul lui, pe Dumnezeu lui mai mult decât pe Mine ...” Când spunea „mai mult decât pe Mine”, nu era în punctul dumnezeiesc, era în punctul omenesc. Auziți ce cere omului! Să renunțe chiar și la Dumnezeu, pentru om. Toți cei ce nu au știut că pe om și Dumnezeu îl iubește (In. 4, 8) și a trecut pe lângă om direct la Dumnezeu, acela nu a înțeles bucuria crucii, bucuria antinomică, sfâșietoare, a crucii. Toate religiile sunt comode și fascinante, numai a crucii este înfricoșătoare la început. Cine reușește să descopere sensul total dincolo de nunta contrariilor, va ieși la lumina bucuriei nemărginite. Spune Mântuitorul: „cel ce nu-și urăște pe tatăl și pe mama sa, cel ce nu-și urăște sufletul lui ...” Care e sufletul unui om? E Dumnezeu. „A suflat Dumnezeu suflare de viață și s-a făcut omul suflet viu”. Moise avea un suflet în Egipt, avea un dumnezeu în Egipt (crediința faraonică, credința vicleană, magia șarpelui) și i s-a spus să-l urască pe acel dumnezeu, să-și urască sufletul său egiptean și să iasă în altă parte. Vedeți până unde merge această siluire, această violare a fricii, a gândirii comode! Iar a doua oară i se spune să urască și pe Dumnezeul pe care L-a înțeles la început, intrând în pustie. Ce o fi spus Moise? E adevărat că dumnezeul egiptean e destul de puturos, miroase rău și deci nu i-a fost greu să renunțe la el. Era putred ca mîlul Nilului. Problema a fost foarte dificilă acum, când se vine cu antinomia antinomie: „Ia șarpele pe care l-ai urât și cu el vindecă!” Lucrul acesta știți cui i s-a propus? Și Fiului lui Dumnezeu I s-a propus același lucru. „Ia crucea și cu ea vindecă”. În Ghetsimani I s-a dat această poruncă înfricoșătoare. Dar Dumnezeu renunță la ceva? Dumnezeu merge împotriva firii Lui? Merge, dar știți când? Firea lui Dumnezeu este iubire și, în momentul în care Își trimite pe Fiul Lui la moarte să se facă om și să moară, credeți că I-a fost ușor? Nu observați că se află crucea chiar în inima lui Dumnezeu? El a trebuit să-și ucidă Fiul, de vreme ce L-a dat morții. Vedeți câte avem de ucis! Și nu orice trebuie să ucidem, nu orice trebuie să biruim. Nu trebuie să biruim cu mintea noastră sensuri mărunte și ieftine și comode. Ca să ajungem în crucea creștinismului unde nu a ajuns mai nimeni, trebuie să omorâm lucruri care ni se par uluitoare. Fecioara jertfește fecioria. Sigur că o va regăsi la alt nivel, dar asta nu o știi când jertfești, pentru că atunci nu ar fi decât un schimb destul de comod. Ar fi comerț. Dumnezeu renunță la sufletul Lui, Fiul Lui. Omul trebuie să renunțe la sufletul lui, la Dumnezeul

pe care îl credea cel mai bun, al lui. Dumneavoastră ce aveți cel mai scump? Este Sfânta Liturghie. De ce este scumpă pentru dumneavoastră? Pentru că vă simțiți bine. Ei bine, știți ce vi se cere? Nu să vă simțiți bine la Sfânta Liturghie; deja nu stați adânc când vă simțiți numai bine și nimic altceva nu mai simțiți. Dacă nu simțiți că și muriți, nu numai că trăiți bine. La Liturghie, întâi și întâi, trebuie să simți că mori. Ca să trăiești Liturghia la nivelul ei autentic, la nivelul ei paradoxal, antinomic, trebuie să mori așa cum a murit Moise legii lui celei mai scumpe, așa cum a murit Tatăl Fiului Lui, căci înainte de a muri Fiul, a murit Tatăl care a luat hotărâre să trimită Fiul la moarte, așa cum moare tot ce ni se pare logic, comod, la mîntea fiecăruia, trebuie să murim și noi. Să renunțăm la creștinismul comod. Acesta este un creștinism artistic. Acesta este aspectul estetic, cosmetic al creștinismului. Dacă nu e altfel, nu ajungem nicăieri. Ajungem pe dos. Dovadă că, întrucât nu s-a știut și nu s-a acceptat jertfa creștină și s-a acceptat doar slava și bucuria ieftină a creștinismului, s-a ajuns astăzi să avem cel mai groaznic și hidos aspect păgân, exact în creștinism; s-a ajuns la anticreștinism. Trăim astăzi civilizația anticristică tocmai pentru că am eliminat crucea. Mergeți în toată lumea creștină și veți găsi toate roadele creștine, primite și dezvoltate la nivel fabulos, avem civilizația cea mai bogată, cea mai curată, cea mai aleasă; și este civilizația crucii. Nimeni nu va mai accepta un singur lucru: crucea. Dar nu crucea de lemn, forma ei. Figurația crucii este peste tot: o are și NATO și ONU, o au toți președinții statelor democratice creștine. Mă refer la crucea în alt sens. Crucea ca renunțare la exact ceea ce tu credeai că este cel mai propriu creștinismului. Toți creștinii au crezut că sunt chemați pe pământ să creeze o civilizație cât mai bună, fără dureri – dovadă că s-a ajuns la eutanasiu; fără muncă – dovadă că s-a ajuns la robot; fără să-ți storci mîntea de fiecare dată, în fiecare clipă – dovadă că s-a ajuns la computer. Observați că totul este preluat de ceva și de „cineva” de dincolo de om și de cruce. În acest fel s-a anulat crucea în sensul ei cel mai critic. Cea mai nereușită prezentare a creștinismului în toate timpurile este exact momentul crucii. L-am prezentat destul de luminos, de robust când a fost vorba să explicăm pe fondul unei sărbători frumoase, unei probleme de morală, de filozofie, când a fost vorba de înviere sau chiar când a fost vorba de cântările ortodoxe, de podoaba Ortodoxiei. Încă nu am reușit să ajung în punctul în care să pot să vestesc esența creștinismului, esența crucială, esența antinomică, acel punct în care Hristos spune: luați jugul Meu, crucea, și vedeți că este bună și jugul Meu este ușor. Nu am ajuns să simt eu ușurința și bucuria crucii. Când voi ajunge acolo veți înțelege și dumneavoastră că cel puțin eu am ajuns. Nu e exclus ca printre dumneavoastră să fie mult mai mulți sau toți în afară de mine,

dumneavoastră să fiți cei care ați ajuns cu mult înaintea mea în puncte spre care eu de-abia îndrăznesc să pornesc. Este și aici o explicație. Poate pentru că mie mi-a dat Dumnezeu darul previziunii dificultății să am încă teribil de puternică ezitarea abordării profunde și cinstite a problemei cruciale a creștinismului. Încă îmi place să zăbovesc pe laturile frumoase, pe laturile comode ale creștinismului. Vorbim cu mare bucurie despre Înviere, despre iubire. Altceva însă este să iubești ceea ce contravine minții tale, „să-ți urăști sufletul”. Aceasta este expresia apofatică a iubirii; iubirea răstignită.

Am senzația unei groaznice neputințe pentru că toate vor putea fi explicate bogat, somptuos, dovadă că cea mai somptuoasă religie din toate timpurile este Creștinismul, nu are limite în bogăția, în barocul lui. Religia Creștină este astăzi cea mai barocă religie din lume sub toate aspectele: artistic, filozofic, teoretic, scolastic, dar crucea nu poate fi teoretizată. De aceea predica de azi nu a fost bună de nimic pentru că a fost teorie. Numai la cruce să nu ne oprim cu șueta. Nu se poate face talk-show în fața crucii. Despre cruce nu se poate discuta. Ești sau nu ești răstignit pe crucea lui Dumnezeu, pe crucea universului, pe crucea gândirii, pe crucea integrității, pe crucea materiei, a plăcerilor. Le poți răstigni pe toate acestea și pe dumnezeul acela pe care tu l-ai crezut cel mai bun? Nu poți. Chiar aici vine revolta numaidecât. Cum să-mi ceri mie să-L răstignesc pe Dumnezeu? Pe dumnezeul acela comod – asta-i problema, dumnezeul cu care mă simțeam bine, dumnezeul mic-burghez al creștinătății burgheze de astăzi. La toate vor renunța creștinii numai la dumnezeul acesta catifelat, rubicond, nemaipomenit de plăcut, strălucitor; dumnezeul pictat de Michelangelo – genial, dar nu creștin. Nu are legătură cu crucea, cu răstignirea. Observați dificultățile subiectului. Avem opt zile ale crucii. Vă rog în aceste zile vedeți cât puteți răstigni din dumneavoastră, din mintea, din sufletul, din dragostea dumneavoastră, vedeți cât puteți omori. Vedeți cât puteți ucide în sensul jertfei, nu ucideți în afară. Încercați cât puteți elirina din interior și vedeți unde ajungeți. O să vă speriați dacă sunteți cinstiți și dacă sunteți curajoși o să vă cutremurați ce problematică stă acolo și nici nu știți. Nu bănuim ce e creștinismul, nu l-am abordat în inima crucii. Astăzi facem Liturghia crucii. Cum veți reuși astăzi să răstigniți Liturghia pe cruce? Să ne ajute bunul Dumnezeu să răstignim Liturghia de azi pe cruce. Este punctul cel mai intens al Liturghiei; de aceea cea de azi nu trebuie să fie comodă. Dacă ne simțim numai bine, nu e bine. Să ne ajute Dumnezeu să simțim autentic, dincolo de bine și de rău. Să fim deasupra, pe cruce. Amin.

ÎNĂLȚAREA SFINTEI CRUCI

Duminica trecută am încheiat cuvântul liturgic al zilei mărturisind dificultatea discursului asupra crucii. Nimic nu se pretează mai greu la discurs decât crucea. Cum să faci din cruce discurs? Crucea nu este teorie, este un mod de viață, este viața lui Dumnezeu pe pământ și este modelul vieții omului care vrea să ajungă să trăiască în cer. Vă mai spuneam că pentru a scăpa de teorie e bine să ne sprijinim pe puncte concrete. Primul punct concret în sprijinirea teoriei sau a discursului asupra crucii este Maica Domnului, Fecioara care este prima ce trăiește crucea, trăiește jertfa. Cuvântul cruce este mult mai mult. Cuvântul nu exprimă doar o figură geometrică. Încărcătura teologică a acestui cuvânt este infinită. Următorul cuvânt care reușește să surprindă ceva mai mult decât simpla formulă geometrică este jertfa, este viața de murire. Este prima viață care nu este trăită, ci este murită – a Maicii Domnului. Viața cea mai puternic crucificată, jertfită, sau jertfa trăită cel mai puternic, cel mai adânc, cel mai bogat este a lui Iisus Hristos. De aceea Biserica, cunoscând dificultatea discursului teologic asupra crucii, ați observat ce a făcut – nu a găsit altă soluție azi decât să relateze răstignirea, nu să o teoretizeze. Evanghelia de azi ne prezintă viața lui Dumnezeu în punctul ei de maximă intensitate, în punctul crucii. Noi acum, la distanță de două mii de ani, avem posibilitatea unei reflecții ceva mai comode pentru că ar fi trebuit toți laolaltă și fiecare în parte să fim răstigniți, să trăim jertfa sau să ne jertfim tocmai ceea ce am crezut noi că este mai prețios – viața însăși. Acest lucru noi nu l-am făcut și este foarte greu să intuim ultimul adevăr al crucii pe care nu-l vom putea înțelege și nu ne vom bucura de înțelegerea lui. Nu este suficient să înțelegi ceva. Marea problemă este să te bucuri de ceea ce înțelegi. Nu există bucurie autentică, bucurie neumbrită de nici o suspiciune, de nici o bănuială de interes decât bucuriile crucii, bucuriile jertfei. Știți foarte bine că nu v-ați bucurat în viața dumneavoastră decât în secunda în care ați făcut ceva aparent rău și greu pentru dumneavoastră, atunci când ați rupt din dumneavoastră ceva și ați dăruit celuiilalt. Nu când ați luat de la celălalt și v-ați încărcat dumneavoastră. Atunci a fost plăcere, iar când trăiești murind pentru celălalt ca să trăiască el din pricina puterii tale de a muri pentru el, de abia acolo se dezvăluie ultimul sens al vieții crucii, al vieții crucificate,

răstignite. În măsura în care noi ne-am afla pe cruce, am avea crucea cea mai bogată; avem o cruce îmbogățită cu două milenii de viață teologică. Hristos a avut crucea ca nimic. Până la Hristos crucea era chiar mai puțin decât nimic, era expresia neantului, al anihilării. Nu puteai să anihilezi pe cineva, să-l distrugi mai puternic decât prin cruce. Observați pe ce se sprijină Hristos, pe ce moare Hristos, pe ce cruce moare El, iar noi am avea atâtea motive să murim pe aceeași cruce, dar altfel, fiind de acum împodobită cu toată gândirea și cu toată simțirea minunată, dumnezeiască, de două mii de ani, exprimată în atâtea ipostaze ale vieții crucificate, exprimată într-un Sfânt Vasile cel Mare care a avut o viață de cruce. Nu a trăit pentru el nici o secundă, a trăit numai pentru Dumnezeu, iar inima a dăruit-o săracilor, întemeind civilizația creștină autentică a Vasiliadelor – spitalele atotcuprinzătoare, cu biserica în centru, cu azile de bătrâni, de orfani, de săraci, de bolnavi. Acest om a trăit pe cruce, dar în mod cert nimeni nu a avut bucurie mai mare ca Sfântul Vasile cel Mare. A fost cel mai fericit, dumnezeiește vorbind. Pagina Evangheliei de azi nu a găsit alt discurs mai potrivit să ne ajute pe noi să înțelegem ce e crucea în univers și mai ales în cel teologic, ce este crucea în Biserică decât să ne relateze istoria crucii, istoria ei primordială. Istoria crucii este de două mii de ani. Istoria primordială este săptămâna patimilor. De aceea azi se citește Evanghelia din Vinerea Mare, Evanghelia răstignirii. Este Evanghelia crucii. În clipa aceea crucea a fost Dumnezeu sau invers: Dumnezeu, în vinerea aceea, a fost cruce, a fost jertfă totală, văzută și nevăzută, materială și spirituală. Până atunci Hristos a fost, cel puțin la vedere, numai om, dovadă că nu-L recunoșteau ceilalți și L-au și omorât în momentul în care El încerca să le spună că nu e numai om. De fapt nu vorbea numai de El. Spunea mult mai multe. Spunea că nici un om nu e numai om de vreme ce a fost făcut după chipul lui Dumnezeu. Le-a adus argument din Scriptură: „Nu este scris în legea voastră: „Eu am zis: dumnezei sunteți?” (Ioan 10, 34). Iată ce argument le aduce Hristos. Nu numai El este și om și Dumnezeu, dar nu există om pe lume să nu fie și un pic Dumnezeu. (Nu este Dumnezeu după natură). În momentul în care le spune acest lucru Îl răstignesc. El până la cruce a fost mai mult om, în sensul că s-a bucurat omenește de viața omenească. Pe cruce de fapt nu moare, ci abia pe cruce trăiește exclusiv dumnezeiește. Ați putea să-mi reproșați ce spun Sfinții Părinți. E o stângăcie; ei nu au făcut-o cu intenție rea, ei au încercat să găsească o ieșire și spun: „Pe cruce Hristos nu a murit ca Dumnezeu, nu a pătimit ca Dumnezeu, ci ca om”. Vă rog să mă înțelegeți: nicăieri n-a fost mai Dumnezeu ca pe cruce. Dacă n-ar fi așa, nu ne-am fi mântuit prin cruce; ne-am fi mântuit prin alte stadii ale vieții Lui, mai dumnezeiești decât crucea,

URPIS | We know
Urak

dacă n-ar fi fost crucea cea mai dumnezeiască. Problema e alta. De-abia pe cruce lucrurile apar din perspectiva divină. Durerea pe cruce nu mai e omenească, e numai dumnezeiască, dar gândiți-vă ce mutație se produce în însăși durerea. Nu mai este blestem, nu mai este povară, nu mai este întuneric, ci deodată, ceea ce constituia supremul întuneric pentru noi, se face supremă lumină. Nu moare pe cruce de fapt nici omul, nici Dumnezeu: moare moartea, moare aspectul întunecos, moare înțelegerea neînțeleasă sau neînțelegătoare, moare neascultarea lui Adam, moare neînțelegerea lui Adam pentru că lui Adam i s-a oferit aceeași cruce în rai. Ce înseamnă pomul cunoștinței binelui și răului? Este crucea. Ce vreți cruce mai liniară decât aceasta? Sunt clare două linii în univers: binele și răul. Iată-le puse în fața omului de la început. Omul a ales prost, a ales omenește, în timp ce Hristos, în fața aceluiași pom al binelui și al răului, a ales dumnezeiește, pentru că era Dumnezeu. Pe cruce nu moare nimeni dar nu în sensul dochetist. Pe cruce se produce mutația la nivelul adevărului ultim asupra lucrurilor. Moarte sau viață pentru Dumnezeu este mult prea puțin. Putem noi să spunem că ar adăuga ceva dumnezeirii o viață de o mie de ani ca a lui Matusalem sau credeți că a lipsit ceva dumnezeirii prin faptul că Iisus trăiește doar treizeci și trei de ani? Acestea sunt cantități. Ce legătură au cantitățile cu Dumnezeu? Problema cristică, problema crucii este cea care ne duce mult dincolo de toate categoriile morale bine-rău, mult-puțin, etc. Crucea este convertirea înfricoșătoare a tuturor sensurilor pe care nu le-am priceput niciodată ca lumea, de aceea am trăit în întuneric. Exemple de convertire a sensului ultim al lucrurilor: să ne întrebăm: oamenii care L-au răstignit, tot omul care era atunci în scena dramei crucii, erau numai răi? Călăii, echipa care Îl executa pe Hristos, erau numai răi? Știți foarte bine că nu există om numai rău, așa cum nu există om fără umbră. Unde este binele, chiar neînțeleș nici de ei, nici de noi? E limpede că trebuie să fie un pic de bine. În ce a constat partea benefică, partea binecuvântată, chiar în călăii lui Hristos? Aici vine marea convertire. Nu mai rămâne nimic din actul călăului. În răstignirea lui Hristos nu mai avem de-a face cu călăi, nu mai avem de-a face cu ucigași. Știți ce au făcut ei atunci fără să știe, nici ei, nici noi? Au făcut prima sfântă Proscomidie. Proscomidie este atunci când preotul prelucrează materia Sfintelor Taine, operează pe materia jertfei. Prima înfricoșătoare Proscomidie este făcută de călăi, așa-zișii călăi. Ce au devenit ei în clipa aceea? Au devenit niște slujitori ai teologiei, ai unei vieți noi în Dumnezeu, neînțeleasă și nepricepută nici de îngeri. Dacă ar fi priceput îngerii, ar fi coborât ei să-L înjunghie pe Hristos și i-ar fi dat la o parte pe călăi să nu le ia omul lucrul înainte. V-am subliniat doar un moment al convertirilor înfricoșătoare la care aproape nu avem curaj să

gândim, nu vrem să mergem până la capăt pentru că este cutremurător. Veți zice: dar dumneata poți să fii un eretic. Eu nu spun decât ceea ce am văzut făcând Hristos. De ce îi binecuvântează Hristos spunând: „Iartă-le lor Părinte, că nu știu ce fac!”? Primii binecuvântați ai lui Hristos sunt călăii și al doilea este tâlharul pe care îl și ia în rai cu El. Aici are loc marea convertire a răului ultim în binele dumnezeiesc. Se face din călăi sacrificatori; ei fac o lucrare sfântă fără să știe, dar câte nu știe omul? De aceea a venit Hristos, din pricina neștiinței lui. Dumnezeu de aceea nu a judecat nici un om pentru că știa foarte bine că habar nu are ce face nici când face binele, nici când face răul. Să descoperim molecula de bine în oceanul răului aparent și să ne dăm seama că unde credem noi că este răul, nu acolo este răul, ci invers. Pe cei doi tâlhari i-au legat de lemn, i-au spânzurat. Pe ei nu i-au răstignit. În universul lui Dumnezeu credeți că se glumește așa cu amănuntele? Nu putea să fie decât un singur răstignit, nu putea să fie decât un singur sacrificiu. Pe El Îl bat în cuie. Aparent, cruzimea e mai mare aici. Exact în inima acestei cruzimi se ascunde raza de bine, raza de iubire pe care omul nu știe că o are. În momentul în care L-au bătut în cuie, I-au deschis căile scurgerii sângelui și Hristos moare foarte repede. S-a mirat Pilat că a murit așa de repede. „Fără să știe ce fac“, oamenii L-au iubit. Cumplită iubire a fost, și L-au ajutat să moară mai repede; poate nu mai ușor, dar mai repede. Oricum este mult mai frumos. În această hidoșenie absolută a uciderii, iată se poate găsi o nuanță de frumusețe: jertfa. Hristos era Dumnezeu și pentru ei. Avea importanță dacă ei știau sau nu? Dumnezeu nu este Dumnezeu numai dacă Îl condiționez prin cunoașterea mea. Iată cum, fără să știe, ei Îl iubeau pe Dumnezeu, drept care și Hristos pe ei i-a iubit primii și i-a iertat. Ce înseamnă să ierți pe cineva? Să îl iubești și invers: nu ierți decât pe cel pe care îl iubești.

Nu am făcut decât să deschid puțin un culoar al abordării creștinismului așa cum nu s-a făcut până acum și din această pricină s-a înfundat cel mai groaznic creștinismul în istorie. Nu se cunoaște înfundătura mai mare în istorie decât înfundătura actuală, creștină, în care a ajuns, din creștinism de jertfă, de cruce, civilizația de consum, a desfrânării pandemice sub toate aspectele, fără limite. Este desfrânarea democratică, liberală, iluministă și tot ce vreți. Aici trebuia să ajungă crucea? Nu s-a mers bine. S-a încercat prin toate aspectele eschiva de pe cruce. Chiar cu Hristos s-a început invitația să se dea jos de pe cruce, să nu ducă lucrul până la capăt. La capătul ultim așteaptă Dumnezeu (vezi scara lui Iacob), iar diavolului nu-i convenea. A vrut să-L împiedice chiar pe Hristos prin Petru când Îi spune: „Doamne, să nu Ți se întâmple Ție una ca asta”, nu te urca la ea, să nu mergem la Ierusalim să Te răstignească. Ați văzut atitudinea unui

URDIS | We know books

Dumnezeu care nu numai că nu se teme de rău, că nu avea cum. În momentul în care Dumnezeu s-ar fi temut de rău i-ar fi dat valoare de principiu răului și El ar fi fost mai mic. Atunci aveam cu adevărat un dualism feroce, dacă nu cumva un singur principiu și acela rău. Apoi este invitat să se dea jos de pe cruce. „Dacă este Dumnezeu, să se dea jos de pe cruce și vom crede în El”. Auziți cu ce preț s-a cerut credința! Vedeți ce preț se plătește pentru credință de câteva secole bune? Prețul lașității, prețul fricii de durere, al fricii de efort, de renunțare, de sărăcie. S-a creat, în universul creștin al Crucii, societatea hedonistă, a plăcerilor nesfârșite și cea eutanasică, a morții fără chinuri. Iată cum s-a abordat marea convertire. S-a abordat suprem pervers. Au pervertit crucea, au pervertit jertfa și au făcut și din ea idol cu care vor să ne ia ochii și ne propun idolii lor democrat-creștini, liberali, internaționaliști, mondialști, new-age-iști, sub eticheta creștină – umanism 100%. În creștinism răstignirea are alt chip. Inchiziția este uciderea în numele lui Hristos. Vreți pervertire a crucii mai mare ca aceasta? Nu mori tu pentru Hristos, îl omori pe celălalt în numele lui Hristos. De fapt era o eschivă. Îl omori pe acela pentru că n-ai avut curaj să mori tu. Dacă tu ai fi murit de iubire pentru un eretic, a doua zi acela nu mai era eretic din pricina iubirii tale; și diavol dacă era, tot pricepea. Este mult mai ușor să îl omori decât să îl convertești. Două continente au fost măcelărite în numele crucii, cu sabia având mâner de cruce. De ce? Pentru că n-au avut răbdare. Asta e metoda creștină? Să-i omori până la unu în loc să-i încreștinezi? Da, sigur, am încreștinat America – fără oameni – încreștinezi pământul. Observați ce glume sinistre. Să ne doară că nu mai suntem de mult pe cruce! Să ne doară că suntem cei mai mari mincinoși din istoria lumii și dacă am mai trăi o mie de ani tot nu ne-ar mai putea depăși nimeni. Nu văd cum să mai depășească cineva pe creștinul mincinos. El care își face cruce nu a priceput o iotă din ea. Se acoperă cu ceea ce nu a priceput și nu a acceptat să fie niciodată. Se numește ceea ce nu a fost niciodată. Ce tupeu!

Revin la dificultatea discursului asupra crucii; în primul rând acesta este ineputabil. Cum ai să epuizezi această taină care îi înspăimântă și pe îngeri și pe oameni? Singura care nu s-a înspăimântat a fost o fecioară. Singurul om din lume care a înțeles crucea în toată adâncimea, bogăția și înfricoșarea ei a fost Fecioara, drept care a fost și singura care a acceptat un Dumnezeu spre răstignire. Câți nu L-au căutat pe Dumnezeu pentru alte treburi? – Toți, începând cu nebunul de Claudius, primul împărat al Romei care era nebun și s-a declarat Deus. Este primul care a acceptat cultul divinizării. În sensul ăsta L-au așteptat la toate cotiturile pe Dumnezeu. La răscruce de sensuri care să-ți sfășie mintea în două, care să-ți ceară să